

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ &
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Π/ΘΜΙΑΣ, Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ Α' ΣΠΟΥΔΩΝ & ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΑΥΤΟΤΕΛΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 15180 – Μαρούσι
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : spudonpe@minedu.gov.gr
Πληροφορίες : Κ. Γκουνέλα
Τηλέφωνο : 210 344 2248

Αποστολή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας: **ΕΠΕΙΓΟΝ**

Μαρούσι, 18-09-2026

Αρ. Πρωτοκόλλου: Φ.20/122874/Δ1

ΠΡΟΣ:

1. Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης
2. Περιφερειακοί Επόπτες Ποιότητας Εκπαίδευσης (μέσω των Π.Δ.Ε.)
3. Διευθύνσεις Π.Ε. της χώρας
4. Σύμβουλοι Εκπαίδευσης Π.Ε (μέσω των Διευθύνσεων Π.Ε)
5. Διευθυντές/ντρίες, Προϊσταμένους/ες & Διδακτικό Προσωπικό των Δημόσιων και Ιδιωτικών σχολικών μονάδων (μέσω των Δ/νσεων Π.Ε.)

ΚΟΙΝ.: Ι.Ε.Π.

info@iep.edu.gr

ΘΕΜΑ: «Οδηγίες διδασκαλίας για το γνωστικό αντικείμενο/μάθημα της «Ηθικής» Δημοτικού Σχολείου για το σχολικό έτος 2026-2027 (πρώτο μέρος, Σεπτέμβριος-Νοέμβριος 2026)»

Σχετ.: Το άρθρο 1 της υπό στοιχεία 1614/Υ1/08-01-2020 ΚΥΑ (Β' 8)

Μετά από σχετική εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Πράξη 74/10-09-2026 του Δ.Σ.) σας αποστέλλουμε τις παρακάτω οδηγίες διδασκαλίας για το γνωστικό αντικείμενο/μάθημα της «Ηθικής» Δημοτικού Σχολείου για το σχολικό έτος 2026-2027 (πρώτο μέρος, Σεπτέμβριος-Νοέμβριος 2026), ως εξής:

Σχολικό Έτος 2026-2027 | Οδηγίες Διδασκαλίας Ηθική | Γ' Δημοτικού
Πρώτο Μέρος: Σεπτέμβριος – Νοέμβριος 2026

Εκπαιδευτικό υλικό: Ψηφιακός Φάκελος Υλικού για το μάθημα της Ηθικής, Γ' Δημοτικού, τεύχος 1 (<https://www.iep.edu.gr/ithiki/>).

Θεματικό Πεδίο Θεματική Ενότητα	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Προτεινόμενη Προσέγγιση	Ενδεικτικό ς χρόνος - ώρες
Ο εαυτός 1. Τι με κάνει ξεχωριστό;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Κατανοούν και να εκφράζουν τη μοναδικότητά τους. 2. Αναγνωρίζουν την αξία και την ιδιαιτερότητα κάθε ανθρώπου.	➤ Ο/Η εκπαιδευτικός παρέχει στοιχεία στους/στις μαθητές/τριες για το μάθημα της Ηθικής μέσω της αξιοποίησης στοιχείων της εισαγωγής. ➤ Προκειμένου να κατανοηθεί η έννοια της μοναδικότητας κάθε ατόμου, αξιοποιείται το κείμενο «Μια μεγάλη πορτοκαλί κηλίδα». Ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να επιλέξουν τα στοιχεία που, κατά τη γνώμη τους, περιγράφουν	2

		καλύτερα τον εαυτό τους (Ασκήσεις 1 και 2). ➤ Οι μαθητές/τριες ασχολούνται με την ομαδική δραστηριότητα του τέλους της ενότητας, προκειμένου να διακρίνουν παρόμοια ή διαφορετικά χαρακτηριστικά που διαθέτουν σε σύγκριση με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς τους.	
Ο εαυτός 3. Είναι κακό να θέλεις να είσαι κάτι που δεν είσαι;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Κατανοούν τη διαφορά ανάμεσα στην αυθεντική επιθυμία και στην πίεση να αλλάξει κανείς, για να ταιριάζει με τους άλλους. 2. Αναπτύσσουν σεβασμό για την προσωπική επιθυμία, χωρίς να υποτιμούν την αξία του εαυτού τους. 3. Κατανοούν τη σημασία του τρόπου κατάρτισης συλλογικών κανόνων και να συνεργάζονται για να συναποφασίζουν.	➤ Αξιοποιείται το κείμενο «Ο βάτραχος είναι βάτραχος», σε συνδυασμό με τις σχετικές ερωτήσεις. Δίνεται έμφαση στα διαφορετικά χαρακτηριστικά και στις ιδιαίτερες ικανότητες που διαθέτει κάθε άτομο. ➤ Πραγματοποιείται στην τάξη η δραστηριότητα «Το δέντρο των “μπορώ & θέλω”». ➤ Οι μαθητές/τριες σχηματίζουν ομάδες και παίζουν «Το παιχνίδι των υποθέσεων» (ομαδική δραστηριότητα του τέλους της ενότητας).	2
Ο εαυτός 5. Πώς ξέρεις τι αισθάνεσαι;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν βασικά συναισθήματα και να αντιστοιχούν λόγια, σκέψεις ή σωματικές ενδείξεις σε αυτά. 2. Κατανοούν ότι τα συναισθήματα δεν είναι πάντα ξεκάθαρα και χρειάζονται παρατήρηση και ερμηνεία. 3. Διατυπώνουν ερωτήματα σχετικά με τα συναισθήματα των άλλων. 4. Διακρίνουν ανάμεσα σε μια απλή γνώμη και σε μια αιτιολογημένη θέση.	➤ Ο/Η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί ως αφορμή τα αρχικά ερωτήματα της ενότητας, για να εισάγει το θέμα των συναισθημάτων. ➤ Οι μαθητές/τριες διαβάζουν το κείμενο «Το κουνέλι που άκουγε» και ανακαλούν δικά τους συναισθήματα που ένιωσαν σε διάφορες περιστάσεις της καθημερινής τους ζωής ή επινοούν φανταστικά γεγονότα που θα τους προκαλούσαν συγκεκριμένα συναισθήματα (σχετική Άσκηση του κειμένου). ➤ Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και πραγματοποιούν την ομαδική δραστηριότητα του τέλους της ενότητας. Στη συνέχεια, εκφράζουν τις απόψεις τους για το καταληκτικό ερώτημα της ενότητας: Είναι πάντα εύκολο να καταλάβουμε τι μπορεί να νιώθει κάποιος ξέροντας τι του συνέβη;	2
Ο εαυτός 6. Το να γνωρίζεις τον	Οι μαθητές/τριες να: 1. Κατανοούν ότι η αυτογνωσία	➤ Οι μαθητές/τριες, με αφορμή το κείμενο «Το δικό του χρώμα»,	3

εαυτό σου είναι το ίδιο με το να γνωρίζεις κάποιον άλλον;	περιλαμβάνει σκέψη, ενδοσκόπηση και εμπειρία, ενώ η γνώση των άλλων περιλαμβάνει παρατήρηση, επικοινωνία και ενσυναίσθηση. 2. Διατυπώνουν αιτιολογήσεις για να υποστηρίξουν μια άποψη χρησιμοποιώντας λέξεις-δείκτες («επειδή», «γιατί», «για τον λόγο ότι»). Διατυπώνουν υποθέσεις με φράσεις όπως «ίσως...», «αν...τότε», «μπορεί να».	διατυπώνουν τις σκέψεις τους σχετικά με τη σημασία των φράσεων «γνωρίζω τον εαυτό μου» και «γνωρίζω τους άλλους» (π.χ. έναν φίλο ή μια φίλη μου). Συμπληρωματικά, μπορεί να γίνει η Άσκηση 2 του κειμένου, με τους/τις μαθητές/τριες να επιλέγουν το δικό τους χρώμα, συνδέοντάς το με κάποιο γνώρισμά ή συναισθημά τους. ➤ Ανατίθεται στους/στις μαθητές/τριες να συμπληρώσουν τον πίνακα της Άσκησης 1 του κειμένου, ώστε να συνειδητοποιήσουν στην πράξη τι γνωρίζουν για τον εαυτό τους και τι γνωρίζουν για έναν φίλο ή μια φίλη τους. ➤ Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και πραγματοποιούν τη δραστηριότητα «Ο καθρέφτης και το παράθυρο, προκειμένου να διαπιστώσουν αν κάποια γνωρίσματα ή συναισθήματά τους τα ξέρουν μόνο οι ίδιοι ή μπορούν να τα αντιληφθούν και οι άλλοι. ➤ Μπορούν να αξιοποιηθούν στοιχεία από το σχετικό διδακτικό σενάριο του Οδηγού Εκπαιδευτικού για το μάθημα της Ηθικής στις Γ', Δ', Ε' & ΣΤ' τάξεις Δημοτικού (6.1. Γ' Δημοτικού, ενότητα 1, σελ. 43-45, https://www.iep.edu.gr/ithiki/).	
Ο εαυτός 7. Εξαρτάται η άποψη που έχεις για τον εαυτό σου από το τι πιστεύουν οι άλλοι για σένα;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Κατανοούν τη διαφορά ανάμεσα στην αυτοεικόνα και στην αντίληψη που έχουν οι άλλοι για αυτούς/αυτές. 2. Αναπτύσσουν σεβασμό προς τον εαυτό τους, χωρίς να εξαρτώνται πλήρως από την αποδοχή των άλλων.	➤ Ως συνέχεια της προηγούμενης ενότητας εξετάζεται το θέμα της άποψης που έχει ένα άτομο για τον εαυτό του, σε σχέση με αυτό που πιστεύουν οι άλλοι/ες για εκείνο, με αφετηρία τα εισαγωγικά ερωτήματα. ➤ Οι μαθητές/τριες, αφού διαβάσουν το κείμενο «Είσαι πραγματικά καλός;», ασχολούνται με τις Ασκήσεις 1-3 και προβληματίζονται για θέματα, όπως: - αν ταυτίζεται ή όχι η γνώμη που έχουν οι ίδιοι για τον εαυτό τους με τον τρόπο που τους βλέπουν οι άλλοι και - σε ποιον βαθμό πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη των άλλων γι' αυτούς (π.χ. του γονέα, του δασκάλου, ενός φίλου, άλλων ανθρώπων κ.ά.).	1
Ο εαυτός 8. Μπορούμε να ελέγχουμε τον εαυτό μας;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Στοχάζονται πάνω στο πότε δυσκολεύονται να	➤ Με αφετηρία το κείμενο «Τα μπισκότα και η δύναμη του “όχι ακόμα”», ο/η εκπαιδευτικός εισάγει το θέμα του αυτοελέγχου («Μπορούμε πάντα να	2

	ελέγξουν τις αντιδράσεις τους και πώς θα μπορούσαν να το βελτιώσουν. 2. Κατανοούν ότι ο αυτοέλεγχος αφορά και το πώς φερόμαστε στους άλλους, ειδικά σε καταστάσεις σύγκρουσης, θυμού ή αδικίας. 3. Είναι σε θέση να συζητούν και να εντοπίζουν τρόπους αυτορρύθμισης σε δύσκολες κοινωνικές στιγμές (π.χ. αναπνοή, αλλαγή θέσης, σκέψη πριν μιλήσουν).	κάνουμε αυτό που θέλουμε;», «Μπορούμε πάντα να κρατηθούμε από το να μην κάνουμε αυτό που θέλουμε;»). ➤ Οι μαθητές/τριες ανακαλούν στη μνήμη τους περιπτώσεις από την καθημερινότητά τους κατά τις οποίες αντιμετώπισαν το δίλημμα αν θα συνέχιζαν ή θα σταματούσαν να κάνουν μια ευχάριστη γι' αυτούς δραστηριότητα. Αναφέρουν πώς τελικά αντέδρασαν και καθορίζουν τον βαθμό δυσκολίας της προσπάθειάς τους να ελέγξουν τον εαυτό τους. Επιλέγουν μεθόδους που θα τους βοηθούσαν να αποκτήσουν μεγαλύτερο αυτοέλεγχο (Ασκήσεις 1-2). ➤ Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και πραγματοποιούν τη δραστηριότητα «Το εργαστήριο της δύναμης θέλησης».	
Σύνολο προβλεπόμενων διδακτικών ωρών			12

Σχολικό Έτος 2026-2027 | Οδηγίες Διδασκαλίας Ηθική | Δ' Δημοτικού
Πρώτο Μέρος: Σεπτέμβριος – Νοέμβριος 2026

Εκπαιδευτικό υλικό: Ψηφιακός Φάκελος Υλικού για το μάθημα της Ηθικής, Δ' Δημοτικού, τεύχος 1 (<https://www.iep.edu.gr/ithiki/>).

Θεματικό Πεδίο Θεματική Ενότητα	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Προτεινόμενη Προσέγγιση	Ενδεικτικό χρόνος - ώρες
Χαρακτήρας & Αρετές και Ελαττώματα 1. Μπορεί να υπάρξει τέλειος άνθρωπος;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Κατανοούν ότι οι άνθρωποι κάνουν λάθη, μαθαίνουν και εξελίσσονται – και ότι αυτό είναι μέρος της ανθρωπίνης φύσης. 2. Αναπτύσσουν στάσεις αποδοχής της ατέλειας, του εαυτού τους και των άλλων, χωρίς να παραιτούνται από την προσπάθεια για βελτίωση.	➤ Ο/Η εκπαιδευτικός παρέχει στοιχεία στους/στις μαθητές/τριες για το μάθημα της Ηθικής μέσω της αξιοποίησης στοιχείων της εισαγωγής. ➤ Προσεγγίζεται το κείμενο «Ένας τέλειος κουβάς», προκειμένου να κατανοηθεί η ιδέα της αποδοχής της ατέλειας. ➤ Οι μαθητές/τριες καταγράφουν και περιγράφουν αναλυτικά τα γνωρίσματα που, κατά τη γνώμη τους, πρέπει να διαθέτει ένας «τέλειος» άνθρωπος (Άσκηση 1). ➤ Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και παίζουν το παιχνίδι «Η Δημοπρασία της Τελειότητας» επιλέγοντας ιδιότητες που, κατά την άποψή τους, είναι απαραίτητες σε έναν άνθρωπο και αιτιολογώντας τις επιλογές τους.	3

Χαρακτήρας & Αρετές και Ελαττώματα 3. Φοβάται ποτέ ένας γενναίος άνθρωπος;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν ότι ο φόβος είναι φυσικό συναίσθημα που όλοι οι άνθρωποι βιώνουν. 2. Κατανοούν ότι η γενναιότητα δεν σημαίνει απουσία φόβου, αλλά ικανότητα να δρας με υπευθυνότητα και θάρρος παρόλο που φοβάσαι. 3. Καλλιεργούν στάσεις αυτογνωσίας και σεβασμού προς τα συναισθήματα, τα δικά τους και των άλλων.	➤ Οι μαθητές/τριες διαβάζουν τις σύντομες ιστορίες στην αρχή της ενότητας και προβληματίζονται σχετικά με τα ερωτήματα/διλήμματα που θέτουν. ➤ Αξιοποιείται η Άσκηση 2 («Το Θερμόμετρο του θάρρους»). Οι μαθητές/τριες μπορούν να προσθέσουν και δικά τους παραδείγματα ενεργειών της καθημερινής ζωής που απαιτούν να διαθέτει κάποιος θάρρος, για να προβεί σε αυτές.	1
Χαρακτήρας & Αρετές και Ελαττώματα 4. Πόσες καλές πράξεις κάνουν έναν άνθρωπο καλό;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Στοχάζονται και να συζητούν πάνω στη δική τους αντίληψη για τον καλό άνθρωπο: είναι κάποιος που κάνει πολλά; Κάνει τα σωστά; Προσπαθεί να γίνει καλύτερος; 2. Αναγνωρίζουν ότι η ηθική αξία ενός ανθρώπου δεν εξαρτάται από το πλήθος των καλών πράξεων, αλλά από την πρόθεση, τη συνέπεια και τη στάση ζωής του. 3. Αξιολογούν χαρακτήρες ή συμπεριφορές χωρίς να χρησιμοποιούν αριθμητικά ή ανταποδοτικά κριτήρια.	➤ Λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο «Ο πίνακας του δημάρχου», συζητείται το θέμα της ηθικής αξίας ενός ανθρώπου με τη βοήθεια και των σχετικών ερωτήσεων. Ιδιαίτερα εξετάζεται το κεντρικό ερώτημα της ενότητας, αν μπορούμε να κρίνουμε κάποιον βάσει του πλήθους των καλών πράξεών του. ➤ Οι μαθητές/τριες ασχολούνται με την Άσκηση του κειμένου κρίνοντας τη σημασία που έχουν κάποιες πράξεις ενός ατόμου για τη διαμόρφωση της εικόνας των άλλων γι' αυτό. Μπορούν να παρουσιάσουν και δικά τους παραδείγματα ενεργειών, που θα είχαν ως αποτέλεσμα να αξιολογήσουν θετικά ή αρνητικά ένα άτομο. ➤ Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και πραγματοποιούν τη δραστηριότητα του τέλους της ενότητας. Μπορεί να δοθεί έμφαση στην επινόηση διαφόρων εκδοχών της συνέχειας της ιστορίας που διάβασαν στην αρχή της ενότητας.	2
Χαρακτήρας & Αρετές και Ελαττώματα 5. Γίνεται να είναι κάποιος ελεύθερος ακόμα	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν ότι όλοι οι άνθρωποι ζουν με κάποιους περιορισμούς	➤ Με αφορμή το αρχικό κείμενο «Ο φράχτης», εξετάζονται διάφοροι παράγοντες που περιορίζουν την ελευθερία ενός ατόμου (π.χ. κανόνες, απαγορεύσεις, συναισθήματα κ.ά.).	2

κι αν ζει υπό περιορισμούς;	(κανόνες, νόμους, συνθήκες). 2. Κατανοούν ότι η ελευθερία δεν σημαίνει «κάνω ό,τι θέλω», αλλά περιλαμβάνει επιλογή, υπευθυνότητα και σεβασμό προς τους άλλους. 3. Συζητούν υποθετικά σενάρια στα οποία κάποιος περιορίζεται εξωτερικά αλλά παραμένει ελεύθερος στον τρόπο που σκέφτεται ή αποφασίζει και αξιολογούν τη στάση του.	➤ Ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να καταγράψουν, βάσει των εμπειριών τους, περιπτώσεις που κάποιος μπορεί να αισθανθεί ότι περιορίζεται η ελευθερία του. Στη συνέχεια κάνουν τη δραστηριότητα της ενότητας. ➤ Αξιοποιείται το σχετικό διδακτικό σενάριο του Οδηγού Εκπαιδευτικού για το μάθημα της Ηθικής στις Γ', Δ', Ε' & ΣΤ' τάξεις Δημοτικού (6.3. Δ' Δημοτικού, ενότητα 5, σελ. 47-48, https://www.iep.edu.gr/ithiki/).	
Χαρακτήρας & Αρετές και Ελαττώματα 7. Είναι σωστό να βοηθάμε μόνο όσους συμπαθούμε;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν τη διαφορά ανάμεσα στη συμπάθεια και τη δικαιοσύνη, καθώς και την έννοια της μεροληψίας. 2. Κατανοούν ότι η εύνοια σε κάποιον λόγω προσωπικής σχέσης μπορεί να προκαλέσει αδικία προς άλλους. 3. Καλλιεργούν στάσεις αμεροληψίας, ενσυναίσθησης και υπευθυνότητας απέναντι σε όλους.	➤ Οι μαθητές/τριες διαβάζουν το κείμενο «Η πετρόσουπα» και συζητούν διάφορες παραμέτρους της προσφοράς βοήθειας προς τους άλλους (π.χ. βοηθάμε μόνο όσους συμπαθούμε κ.ά.). Κάνοντας τη σχετική Άσκηση, εξετάζουν περιπτώσεις που μπορεί να συναντήσουν στην καθημερινή ζωή τους. ➤ Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και πραγματοποιούν τη δραστηριότητα «Το δέντρο των αποφάσεων».	2
Χαρακτήρας & Αρετές και Ελαττώματα 8. Τι σημαίνει να είναι κανείς «τυχερός»; Φτάνει αυτό για να είναι «καλός άνθρωπος»;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν τη διαφορά ανάμεσα σε κάτι που μας συμβαίνει από τύχη (ως κάτι που δεν εξαρτάται από εμάς) και σε ό,τι είναι αποτέλεσμα προσωπικής επιλογής και απόφασης.	➤ Αξιοποιείται το κείμενο «Η ιστορία του Κινέζου αγρότη», σε συνάρτηση με τις σχετικές ερωτήσεις, προκειμένου να συζητηθεί το θέμα της τύχης στην ανθρώπινη ζωή. Δίνεται έμφαση στον βαθμό που κάποια γεγονότα μπορούν να θεωρηθούν τυχαία ή αποτέλεσμα προσωπικών επιλογών. ➤ Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και ασχολούνται με τις δραστηριότητες της ενότητας «Το ντόμινο	2

	2. Δίνουν παραδείγματα όπου η τύχη δεν αρκεί για να αξιολογηθεί ο χαρακτήρας ενός ανθρώπου και να διατυπώνουν αιτιολογημένες απόψεις.	της τύχης» και «Οι δύο φωνές», ώστε να διαπιστώσουν πως κάποια γεγονότα μπορεί να διαθέτουν ταυτόχρονα θετικές αλλά και αρνητικές συνέπειες, με αποτέλεσμα κάποιος να τα προσλαμβάνει ως «τύχη» και κάποιος άλλος ως «ατυχία».	
Σύνολο προβλεπόμενων διδακτικών ωρών			12

Σχολικό Έτος 2026-2027 | Οδηγίες Διδασκαλίας Ηθική | Ε΄ Δημοτικού
Πρώτο Μέρος: Σεπτέμβριος – Νοέμβριος 2026

Εκπαιδευτικό υλικό: Ψηφιακός Φάκελος Υλικού για το μάθημα της Ηθικής, Ε΄ Δημοτικού, τεύχος 1 (<https://www.iep.edu.gr/ithiki/>).

Θεματικό Πεδίο Θεματική Ενότητα	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Προτεινόμενη Προσέγγιση	Ενδεικτικ ός χρόνος - ώρες
Πώς να ζούμε καλά; 1. Ποιο είναι το σημαντικότερο πράγμα στη ζωή;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Κατανοούν ότι σε πολλά ζητήματα προσανατολισμού του βίου δεν υπάρχει μία μοναδική σωστή απάντηση και ότι η έννοια του «σημαντικού» σχετίζεται με το τι δίνει νόημα στη ζωή κάθε ανθρώπου. 2. Αναγνωρίζουν ότι διαφορετικοί άνθρωποι θεωρούν διαφορετικά πράγματα σημαντικά, ανάλογα με τις εμπειρίες, τις αξίες ή την ηλικία τους. 3. Καλλιεργούν στάσεις στοχασμού και εκτίμησης για τις διαφορετικές αξίες και προτεραιότητες των ανθρώπων.	➤ Ο/Η εκπαιδευτικός παρέχει στοιχεία στους/στις μαθητές/τριες για το μάθημα της Ηθικής μέσω της αξιοποίησης στοιχείων της εισαγωγής. ➤ Ως αφόρμηση χρησιμοποιείται το κείμενο «Η βαλίτσα του κυρίου Μπένγκιαμιν»· στην αρχή ή στο τέλος της ανάγνωσης του κειμένου δίνονται επιπλέον πληροφορίες για τον ήρωα της ιστορίας. Στη συνέχεια συζητείται γενικά το κεντρικό ερώτημα της ενότητας: «Ποιο είναι το σημαντικότερο πράγμα στη ζωή?». ➤ Μέσω της Άσκησης και των Ερωτήσεων του κειμένου, οι μαθητές/τριες διαπιστώνουν πως, ανάλογα με τα πράγματα που κάποιος θεωρεί σημαντικά, μπορούμε να αντιληφθούμε στοιχεία για τη ζωή και την προσωπικότητά του. ➤ Οι μαθητές/τριες, με τη βοήθεια της δραστηριότητας του τέλους της ενότητας, συζητούν διεξοδικότερα το θέμα της ενότητας, καταγράφοντας όσα θεωρούν σημαντικότερα στη ζωή τους (π.χ. αντικείμενα, πρόσωπα, ζώα, αναμνήσεις, συναισθήματα κ.ά.) και επεξηγώντας τις επιλογές τους. Η καταγραφή μπορεί να λάβει τη μορφή της προτεινόμενης δραστηριότητας στο	2

		εμπλουτισμένο Πρόγραμμα Σπουδών του Δημοτικού (https://www.iep.edu.gr/ithiki/): Ομαδικό κολάζ («Το σημαντικό στη ζωή είναι ...»).	
Πώς να ζούμε καλά; 3. Μπορεί να είναι κανείς ευτυχισμένος σε έναν κόσμο όπου οι άλλοι υποφέρουν;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν καταστάσεις και να δίνουν παραδείγματα όπου η προσωπική ευτυχία συνυπάρχει με τη δυστυχία των άλλων στον ίδιο κόσμο. 2. Κατανοούν ότι η ευτυχία δεν είναι μόνο ατομική υπόθεση, αλλά επηρεάζεται από όσα συμβαίνουν στους γύρω μας. 3. Εκφράζουν απόψεις για την ανισότητα, την αδικία και τον πόνο στον κόσμο και εξετάζουν εναλλακτικές δυνατότητες αντιμετώπισης αυτών των καταστάσεων.	➤ Εισαγωγικά, οι μαθητές/τριες καλούνται να καταγράψουν προβλήματα του σύγχρονου κόσμου. Στη συνέχεια, διαβάζουν το κείμενο «Ο πύργος της κυρίας Θέας», ώστε να συζητήσουν τον βαθμό στον οποίο η ατομική ευτυχία μας επηρεάζεται από όσα συμβαίνουν γύρω μας. ➤ Ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να παρουσιάσουν τη δική τους στάση απέναντι στην ανισότητα, την αδικία και τον πόνο των άλλων, προτείνοντας τρόπους αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων. ➤ Μπορεί να αξιοποιηθεί η προτεινόμενη δραστηριότητα του εμπλουτισμένου Προγράμματος Σπουδών του Δημοτικού: Ομαδική εργασία προφορικής ιστορίας: «Πόσο ευτυχισμένοι νιώθουν οι άνθρωποι γύρω σας;» (https://www.iep.edu.gr/ithiki/).	1
Πώς να ζούμε καλά; 4. Έχουμε όλοι τα ίδια δικαιώματα;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην ασφάλεια, στην ευημερία, στην ελευθερία έκφρασης κ.λπ. 2. Κατανοούν ότι, παρότι όλοι πρέπει να έχουμε τα ίδια δικαιώματα, στην πράξη αυτό δεν συμβαίνει πάντα – και ότι αυτό αποτελεί πρόβλημα. 3. Εντοπίζουν καταστάσεις αδικίας ή άνισης μεταχείρισης και να εκφράζουν αιτιολογημένες απόψεις για το πώς θα	➤ Ο/Η εκπαιδευτικός επεξηγεί τον όρο «ανθρώπινα δικαιώματα». Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο «Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων» για την Ευρωπαϊκή Ένωση (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT) και να δοθούν οι απαραίτητες διευκρινίσεις για περιπτώσεις εννοιών που δεν κατανοούν οι μαθητές/τριες. ➤ Συζητείται το θέμα της καθολικότητας των δικαιωμάτων (π.χ. επειδή γεννηθήκαμε σε έναν τόπο, έχουμε περισσότερα δικαιώματα από όσους δε γεννήθηκαν στον ίδιο τόπο ή είναι διαφορετικοί από εμάς;). ➤ Οι μαθητές/τριες διαβάζουν το κείμενο «Ο επισκέπτης» και σε ομάδες διατυπώνουν επιχειρήματα σχετικά με τις δύο απόψεις που προβάλλονται στο κείμενο ως προς τη στάση των κατοίκων του χωριού απέναντι στον	2

	μπορούσαν να αλλάξουν.	«επισκέπτη» (δραστηριότητα της ενότητας). ➤ Οι μαθητές/τριες επιχειρούν να διαμορφώσουν μια «χάρτα» των δικαιωμάτων του παιδιού (τελευταία δραστηριότητα της ενότητας).	
Πώς να ζούμε καλά; 7. Πρέπει να ανταποδίδουμε ό,τι μας κάνουν;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Διακρίνουν ανάμεσα στην πράξη της ανταπόδοσης ως ανταμοιβή, ως εκδίκηση ή ως πράξη επανόρθωσης μιας αδικίας. 2. Κατανοούν ότι η ανταπόδοση δεν είναι πάντοτε δίκαιη ή ηθικά σωστή και μπορεί να εξαρτάται από τις προθέσεις, τις συνέπειες, τη σχέση, τις συνθήκες. 3. Καλλιεργούν στάσεις αναστοχασμού και αυτοελέγχου στην παρόρμηση να απαντούν «όπως τους φέρθηκαν».	➤ Οι μαθητές/τριες διαβάζουν το κείμενο «Η μηχανή της ανταπόδοσης», εκφράζοντας τις απόψεις τους για τα θέματα που τίθενται στις ερωτήσεις που συνοδεύουν το κείμενο. ➤ Αξιοποιούνται οι σχετικές δραστηριότητες της ενότητας, ώστε να συζητηθούν θέματα, όπως: - Ποιες εντολές θα έκαναν τη μηχανή «δίκαιη»; - Σε μια ιδανική κοινωνία είναι δίκαιο να παρέχονται σε όλους τα ίδια πράγματα, προκειμένου να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες ή να υπάρχει διαφοροποίηση, ανάλογα με τις ανάγκες ή την προσπάθεια που καταβάλλει ο καθένας;	2
Πώς να ζούμε καλά; 8. Μπορεί η βία να είναι ποτέ δικαιολογημένη;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη βίας (σωματική, λεκτική, ψυχολογική) και να τα διακρίνουν από την αντιπαράθεση ή την έντονη διαφωνία. 2. Προβληματίζονται για το αν και πότε κάποια μορφή βίας θα μπορούσε να θεωρηθεί ως αμυντική ή αναγκαία.	➤ Οι μαθητές/τριες διαβάζουν το διασκευασμένο απόσπασμα από το έργο <i>Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ</i> , ώστε να συζητηθεί το κεντρικό ερώτημα της ενότητας: «Μπορεί η βία να είναι ποτέ δικαιολογημένη;». Στη συνέχεια, εκφράζουν τις απόψεις του σχετικά με τη δική τους αντίδραση, αν ήταν στη θέση του Γκιούλιβερ. ➤ Καταληκτικά, επιχειρείται μια διάκριση μεταξύ διαφορετικών μορφών βίας (σωματική, λεκτική, ψυχολογική) και παρατίθενται παραδείγματα, πραγματικά ή υποθετικά, από την καθημερινή ζωή.	1
Σύνολο προβλεπόμενων διδακτικών ωρών			8

Εκπαιδευτικό υλικό: Ψηφιακός Φάκελος Υλικού για το μάθημα της Ηθικής, ΣΤ' Δημοτικού, τεύχος 1 (<https://www.iep.edu.gr/ithiki/>).

Θεματικό Πεδίο Θεματική Ενότητα	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Προτεινόμενη Προσέγγιση	Ενδεικτικό ς χρόνος - ώρες
Το ηθικό υποκείμενο 1. Ποιος/-ά νομίζεις ότι είσαι;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν βασικές έννοιες σχετικές με την ταυτότητα, όπως χαρακτηριστικά, ρόλοι, συναισθήματα και αυτοεικόνα. 2. Διερευνούν τη σχέση με τον εαυτό ως κάτι που εξελίσσεται μέσα στον χρόνο.	➤ Ο/Η εκπαιδευτικός παρέχει στοιχεία στους/στις μαθητές/τριες για το μάθημα της Ηθικής μέσω της αξιοποίησης στοιχείων της εισαγωγής. ➤ Οι μαθητές/τριες διαβάζουν το κείμενο «Ποια νομίζεις ότι είσαι ... Έλια» και προβληματίζονται για το πώς μπορούν να χαρακτηρίσουν την Έλια: «καλή» ή «όχι και τόσο καλή»; Επίσης, αναρωτιούνται αν αυτοί οι χαρακτηρισμοί προκύπτουν μόνο από τις πράξεις της ή αν κάποτε αρκούν οι σκέψεις και τα συναισθήματά της, για να τη χαρακτηρίσουμε ανάλογα (δραστηριότητα και ερωτήσεις του κειμένου). Στο τέλος, προσπαθούν να απαντήσουν στο γενικότερο ερώτημα: «Τι χαρακτηρίζει τελικά ένα “καλό” άτομο;». ➤ Μπορεί να αξιοποιηθούν στοιχεία από το σχετικό διδακτικό σενάριο του Οδηγού Εκπαιδευτικού για το μάθημα της Ηθικής στις Γ', Δ', Ε' & ΣΤ' τάξεις Δημοτικού (6.7. ΣΤ' Δημοτικού, ενότητα 1, σελ. 59-60, https://www.iep.edu.gr/ithiki/).	2
Το ηθικό υποκείμενο 5. Είναι ο αυτοσεβασμός ανεξάρτητος από τον σεβασμό των άλλων;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Κατανοούν ότι ο αυτοσεβασμός βασίζεται στην εσωτερική αποδοχή και αίσθηση αξίας, αλλά επηρεάζεται και από τις σχέσεις με τους άλλους. 2. Εκφράζουν προσωπικές εμπειρίες και απόψεις σχετικά με στιγμές που ένιωσαν σεβασμό ή έλλειψή του από τους	➤ Διερευνώνται τα εισαγωγικά ερωτήματα, ώστε να προσδιοριστούν οι έννοιες του αυτοσεβασμού και του σεβασμού προς τους άλλους. ➤ Προσεγγίζεται το κείμενο «Η Σοφή Ζιο, ο Σοφός Λι και μπερδεμένος Πο», προκειμένου να αποτυπωθούν οι δύο διαφορετικές στάσεις που εκφράζονται. ➤ Ακολουθεί συζήτηση κατά την οποία οι μαθητές/τριες εκφράζουν τις απόψεις τους για τα σχετικά ερωτήματα που ακολουθούν το κείμενο, με έμφαση στο πώς βλέπουν τον εαυτό τους και πώς αυτό εξαρτάται από τη γνώμη των άλλων. ➤ Ο/Η εκπαιδευτικός, με τη βοήθεια	2

	άλλους και επηρέασε την αυτοεικόνα τους.	της τελικής δραστηριότητας και μέσω παραδειγμάτων, επιδιώκει να εμβαθύνουν οι μαθητές/τριες στο νόημα των φράσεων «έχω αυτό-σεβασμό» και «σέβομαι ή με σέβονται».	
Το ηθικό υποκείμενο 6. Μπορεί κάποιος να είναι υπεύθυνος για τις συνέπειες των πράξεών του, ακόμη κι αν δεν τις είχε προβλέψει;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Αναγνωρίζουν ότι κάποιες πράξεις μπορεί να έχουν συνέπειες που δεν τις είχαμε φανταστεί, αλλά αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι δεν έχουμε ευθύνες για αυτές. 2. Συζητούν παραδείγματα πράξεων με απρόβλεπτες συνέπειες και επιχειρούν να αποφασίσουν αν και πώς προκύπτει ευθύνη. 3. Καλλιεργούν στάσεις στοχαστικότητας και υπευθυνότητας, μαθαίνοντας να σκέφτονται όχι μόνο τι θέλουν να κάνουν, αλλά και τι μπορεί να συμβεί.	➤ Οι μαθητές/τριες αναρωτιούνται αν είμαστε υπεύθυνοι για συνέπειες των πράξεών μας, θετικές ή αρνητικές, που δεν είχαμε προβλέψει. ➤ Οι μαθητές/τριες μελετούν το κείμενο «Για όλα φταίει ο Ορφέας!» και προβληματίζονται, με αφόρμηση τις σχετικές ερωτήσεις, σχετικά με το ποιος/ά έχει την κύρια ευθύνη για την κατάσταση που περιγράφεται σε αυτό. Ακολουθεί γενικότερη συζήτηση πάνω στα θέματα που τίθενται από τις ερωτήσεις για περαιτέρω σκέψη. ➤ Ανατίθεται στους/στις μαθητές/τριες, ατομικά ή ομαδικά, να δημιουργήσουν τη δική τους αλυσιδωτή ιστορία με περιστατικά που έχουν απρόβλεπτες συνέπειες και ανατροπές, που όμως συνδέονται «λογικά» μεταξύ τους (δραστηριότητα 2).	2
Το ηθικό υποκείμενο 8. Είναι αρκετό να γνωρίζω τι είναι σωστό να κάνω, για να το κάνω;	Οι μαθητές/τριες να: 1. Κατανοούν ότι η ηθική συμπεριφορά εξαρτάται όχι μόνο από τη γνώση αλλά και από τη θέληση, τη συνήθεια και τα συναισθήματα. 2. Διερευνούν τους λόγους για τους οποίους μπορεί να μην εφαρμόσουν μια απόφαση που θεωρούν ορθή.	➤ Οι μαθητές/τριες διαβάζουν την ιστορία «Ο Όλοι, η Κάποια, ο Κανένας και η Οποιαδήποτε» και προσπαθούν να βρουν επιχειρήματα υπέρ της άποψης καθενός από τους ήρωές της (Άσκηση του κειμένου) ➤ Συζητείται το νόημα των λέξεων «όλοι/ες», «κάποιοι/ες» και «κανένας/καμία», με τη βοήθεια της σχετικής δραστηριότητας. Εξετάζονται οι συνέπειες πράξεων σε περίπτωση που τις έκαναν «όλοι/ες» ή τις έκαναν μόνο «κάποιοι/ες» ή δεν τις έκανε «κανένας/καμία» και οι μαθητές/τριες προσπαθούν να εξαγάγουν σχετικά συμπεράσματα.	2
Σύνολο προβλεπόμενων διδακτικών ωρών			8

Παρατηρήσεις-Γενικές Οδηγίες

1. Τα προτεινόμενα κείμενα και οι ώρες που θα διδαχθεί κάθε θεματική ενότητα είναι ενδεικτικά. Ο/Η εκπαιδευτικός, ανάλογα και με τις διαθέσιμες ώρες για το μάθημα της «Ηθικής» βάσει του τύπου σχολείου, μπορεί να επιλέξει και να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία που κρίνει προσφορότερα για τη διδασκαλία, καθώς και όποιο άλλο υλικό επιθυμεί από τη βιβλιογραφία του Οδηγού Εκπαιδευτικού, φροντίζοντας αυτό να συνάδει με την ηλικία και το γνωστικό επίπεδο των μαθητών/τριών. Επιπλέον, μπορεί να επιλέξει την εμβάθυνση σε κάποιες ενότητες και την παράλειψη άλλων, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών.
2. Προτείνεται οι εκπαιδευτικοί, στην αρχή της διδασκαλίας κάθε ενότητας, να παρέχουν εν συντομία εισαγωγικές πληροφορίες για τα κείμενα που θα μελετηθούν, ειδικά όταν αυτά τα στοιχεία μπορούν να συμβάλουν στην καλύτερη κατανόησή τους από τους/τις μαθητές/τριες. Προς την ίδια κατεύθυνση μπορεί να συμβάλλουν, όπου απαιτείται, και πρακτικές όπως η γλωσσική εξομάλυνση του κειμένου με επεξήγηση ενδεχόμενων δυσνόητων λέξεων ή εκφράσεων, η επισήμανση των ουσιαστικότερων σημείων που πρέπει να μελετηθούν, η χρήση επιπρόσθετων παραδειγμάτων κ.ά.
3. Επειδή το γνωστικό αντικείμενο της Ηθικής συνδέεται συχνά με πρακτικά διλήμματα της καθημερινής ζωής που σχετίζονται με το «δίκαιο» και το «άδικο», το «καλό» και το «κακό», το «ηθικό» και το «μη ηθικό» κ.ά. (π.χ. «Υπάρχουν καλά ψέματα;»), ενώ συνήθως αφορούν σε δυσάρεστες καταστάσεις, ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός τόσο ως προς την επιλογή και τον τρόπο χρήσης των σχετικών παραδειγμάτων που θα αξιοποιήσει κατά τη διδασκαλία του, όσο και ως προς τις απαντήσεις που θα προκύψουν από τη σχετική συζήτηση, οι οποίες δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως σωστές ή λανθασμένες, αλλά ως επιλογές με πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, που υποκρύπτουν την επιλογή κάποιων ηθικών αξιών και την απόρριψη άλλων.
4. Στο πλαίσιο του διδακτικού σχεδιασμού οι εκπαιδευτικοί, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις προτεινόμενες διαδικτυακές πηγές από το διδακτικό υλικό, να προβαίνουν σε επανέλεγχο της εγκυρότητάς τους, διότι ενδέχεται λόγω του δυναμικού τους χαρακτήρα ορισμένες από αυτές να είναι ανενεργές ή να οδηγούν σε διαφορετικό περιεχόμενο.
5. Οι Ψηφιακοί Φάκελοι του Μαθήματος, το Πρόσθετο διδακτικό υλικό (Προγράμματα Σπουδών, Οδηγοί Εκπαιδευτικού, επιμορφωτικό υλικό), οι Οδηγίες διδασκαλίας και το Θεσμικό Πλαίσιο του Μαθήματος της Ηθικής είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ (<https://www.iep.edu.gr/ithiki/>).

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΜΑΡΚΑΚΗΣ

Εσωτ. Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα ΑΒΕΕΑ
3. Γενική Δ/νση Σπουδών Π.Ε. & Δ.Ε.
4. Δ/νση Παιδείας, Ομογ., Διαπολ. Εκπ/σης, Ξένων και Μειον. Σχολείων
5. Δ/νση Ειδικής Αγωγής & Εκ/σης
6. Αυτοτελής Δ/νση Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, Τμήμα Α'
7. Δ/νση Σπουδών, Προγραμμάτων & Οργάνωσης Π.Ε., Τμήμα Α'
8. Δ/νση Φυσικής Αγωγής
9. Ψηφιακό Φροντιστήριο-Εκπαιδευτικοί (psf-teachers@minedu.gov.gr)

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ